

Krasnystaw do końca średniowiecza

Pierwsze ślady działalności człowieka w okolicach dzisiejszego Krasnegostawu pochodzą ze schyłkowego paleolitu (12000?7900 lat przed Chrystusem), a z terenu samego miasta ? z wczesnego neolitu (5000 lat przed Chrystusem) [71,127]. Prace archeologów i zbieraczy, przyniosły duży zbiór zabytków archeologicznych tworzących ciąg od najstarszych ze schyłkowego paleolitu aż po nowożytny [51.A].

Początki osady sięgają zapewne X/XI wieku, a może nawet czasów wcześniejszych [85,337]. Wiąże się z tym bardzo stara legenda o trzech braciach książętach ruskich: Kiju - założycielu Kijowa, Szczeku i Chorewie. Legendę znajdujemy w *Latopisie Nikiforowskim*? zapisaną pod rokiem 862 [4]. Kronikarz

Jakub Susza

(1652?1685), Bazylianin, późniejszy unicki biskup chełmski, w XVII wieku zapisał stare podanie ludowe, według którego

Szczek

założył warowny gród, nazywając go

Szczekarzewem

. Warownia strzegła przeprawy przez Wieprz na uczęszczanym szlaku handlowym

, wiodącym z Rusi od brodów na Bugu w okolicy Horodła przez brody na Wieprzu do Lublina i dalej

. w wieku XII Szczekarzew leżał na pograniczu wołości czerwieńskich i chełmskich.

Hipoteza o lokalizacji Szczekarzewa

Interesującą hipotezę na temat rozwoju wczesnego Szczekarzewa zawiera praca [216] (rys. 5.).

Układ zabudowy na północ od miasta, odpowiada rozplanowaniu właściwemu dla wsi. Jego podstawę stanowi droga (ulica ? Kołowrót), półkolistie biegnąca u podnóża garbu terenowego i gwałtownie urywająca się przy brzegu Wieprza, co może sugerować istnienie w tym miejscu pierwotnej przeprawy. Rozplanowanie takie, może świadczyć o lokalizacji w tym miejscu wczesnośredniowiecznej osady. Kolistą formą wyniosłości położonej na południowy-wschód od opisywanego garbu, może stanowić pozostałość po grodzie. Pewne fakty potwierdzające hipotezę istnienia tutaj grodu znajdują się w chełmskich zapiskach sądowych. Informacja, datowana na rok 1470 stwierdza, że funkcjonował tu *?młyn u podnóża grodziska (molendinu m sub grodzisko*

)

?

Druga wzmianka, o trzy lata późniejsza, dotyczy sprzedaży za 60 grzywien, przez szlchetnego Marcina Grabowskiego, mieszczaninowi Janowi Liszkonowi, rajcy krasnostawskiemu, dwóch łanów

?

położonych w okolicy miasta Krasnystaw, w pobliżu stawów i łąk, pomiędzy łąnem kmiecia Przystań z jednej strony a wzgórzem Grodzisko z drugiej strony?

[232]. Źródła archeologiczne z badań powierzchniowych wskazują na intensywne osadnictwo w X-XIII wieku. Sugerując się powyższymi faktami można sądzić, że grunty Szczekarzewa rozciągały się na południe od osady i grodu, sięgały aż do ujścia Żółkiewki do Wieprza. Na nich później postawiono zamek i lokowano miasto Krasnystaw.

Możliwe, że pierwsze grodzisko powstało już w X-XI wieku. Szczekarzew był wymieniany na początku XIII wieku już jako gród i stolica wołości. Ten gród istniał prawdopodobnie do połowy XIV wieku. Przetrwał najazd Mongołów z połowy XIII wieku, co potwierdza zapis o istnieniu grodu pod koniec wieku. Kres grodziska przyniosły zapewne niekorzystne zmiany klimatyczne drugiej połowy XIV wieku oraz opanowanie tych terenów przez Kazimierza Wielkiego w wyniku wojen z lat 1340-1366. Król wzniósł w Szczekarzewie zamek w miejscu nowym: bezpieczniejszym i stabilniejszym.

Pierwszy historyczny zapis kronikarski wspominający Szczekarzew znaleziono w staroruskiej kronice Latopisie hipackim,
?Księdze monsteru Hipackiego?

,
której nazwa pochodzi od klasztoru Św. Hipacego w Kostromie, miejsca powstania kroniki [16,17]

.
w
owej księdze pod rokiem 1219, zapisano następujące słowa:

??p??? ?????? ?? ?????? ?

?????????

?????? ?? ?????? ?????????????? ??????? ??????????

(staroruski).

?Roku 6727 przychodził Lestko

[Leszek Biały]

na Daniła do Szczekarzewa broniąc mu iść na pomoc Mścisławowi, teściowi swojemu?

. Leszek pod Szczekarzewem zagroził drogę wojsku daniłowemu idącemu do Halicza, gdzie Daniło miał się spotkać z Mścisławem. Starając się zyskać na czasie i nie dopuścić do manewrów Daniły ? Leszek wszczął pertraktacje, lecz do walki nie doszło [306]. Analiza porównawcza z innymi tekstami sugeruje, że w rzeczywistości mogło się to wydarzyć w sierpniu 1220 roku [307] lub w lecie roku 1221 [214].

Szczekarzew był grodem na krańcu ówczesnych posiadłości księcia Daniela Romanowicza *?na d pograniczną rzeką Wieprz?*

. Po śmierci Daniela Halickiego (1264), Szczekarzew razem ze swym okręgiem, przeszedł pod

panowanie syna Szwarna, a po jego zgonie (1272) przeszedł we władanie Jerzego i Lwowicza, który stopniowo jednoczył ziemie stanowiące spadek po Danielu. Za panowania Jerzego, Tatarzy częstymi najazdami nękali Zabużną Ruś. Żądali oni od książąt ruskich, by jako lennicy wspomagali ich w najazdach. Tak też było w roku 1282, kiedy to dwaj tatarscy chanowie, Nogaj i Telebuga podjęli pochód na Węgry [164]. z tego okresu pochodzi drugi z kolei historyczny zapis wspominający Szczekarzew a relacjonujący uderzenie księcia mazowieckiego Bolesława II:

6790 ???????? ?? ... ?????????? ?????? ?????? ???????? ?? ????? ????? ?????? ??????
?????????

? ??? ?????? ??? ? ????? ????????? ??????? ? ????????? ??????????? ... ??? ??? ?????? ???????
(staroruski).

?Roku 6790

(1282)

Bolesław upatrzwszy czas, przyszedł w dwustu wojów w okolice Szczekarzewa i dziesięć wsi wziął i odszedł z powrotem z dumą wielką, jakby wziął ziemię całą?

. Analiza porównawcza z innymi tekstami, sugeruje, że mogło to być w lutym roku 1285 [9,214]. Latopis powiada, że Bolesław Mazowiecki skorzystał z nieobecności ruskich książąt, wpadł do ziemi ruskiej koło Szczekarzewa (i Przeworska) z większą liczbą rycerstwa i zniszczył znaczną część kraju.

Szczekarzew był więc miejscowością znaczną - tylko on wymieniony został z nazwy i punktem obrony umocnionym tak, że Bolesław nie zdołał go zdobyć. Być może ówczesny gródek wyglądał podobnie do tego przedstawionego na rys. 6 [201].

W dokumencie wystawionym przez króla Kazimierza Wielkiego 1349.VI.19 w Brześciu, wspomniana jest miejscowość Kunistat, którą autorzy opracowania [204] utożsamiają z dzisiejszym Krasnymstawem. Byłby to wczesny, chociaż budzący wątpliwość, dokument polski wspominający Szczekarzew-Krasnystaw.

Pierwszy zapis nazwy Krasnystaw w archiwach polskich datowany jest 1377.X.05 w Gródku.

Pochodzi z kopii dokumentu wydanego przez księcia

Władysław

awa Opolczyka

, który ustanowił w Bełzie skład soli dla kupców przybywających z Litwy:

?... iżby obecny dokument i dawniejsze ich przywileje nie wzbudziły więcej gniewu Litwinów na sól ruską, którą w okolicy Bełza na sprzedaż wystawiać należy, [w miastach sąsiednich, jako to w Hrubieszowie, Sokalu,

Krasnymstawie

, Chełmie, Horodle, etc.] dla składowania litewskiej soli w uprzednim postanowieniu o rzeczonym składzie bełskim wyznaczonych ??

[8]

Istnieje jednak opinia, że w oryginale przywileju nie wymieniono tych miejscowości z nazw, a dopisano je w kopii 200 lat późniejszej, jako rozszerzoną wykładnię przywileju.

Walki polsko-litewskie o Ruś halicko-włodzimierską zakończyły się w roku 1366 traktatem podpisanym w Opatowie. Na jego mocy, król Kazimierz III

Wielki otrzymał w lenno księstwo chełmsko-bełskie ze Szczekarzewem.

Nowo opanowane ziemie zostały ziemiami królewskimi (królewszczyznami), bezpośrednio podległymi królowi i służyły do osiągania dochodów na utrzymanie monarchy i dworu.

Szczekarzew - Krasnystaw zawsze był miastem królewskim.

Królowi Kazimierzowi przypisuje się wzniesienie dużego, murowanego zamku nad Wieprzem w odległości około 700 m na południe od drewnianego ruskiego grodu [15,85]. Budowa zamku przyczyniła się zapewne do zmiany miejsca przeprawy przez rzekę, która odtąd znajdowała się w jego sąsiedztwie. Za panowania króla Kazimierza, dawny gród obronny wzmocniono fosą zasilaną wodą wielkiego stawu, utworzonego w widłach rzek Wieprza i Żółkiewki [346]. Staw był tak duży, że w wiekach XV-XVII

rybitwi na nim sieciami łowili?

, a dobrą sławą cieszyła się solona

?krasnostawska

ryba?

eksportowana w dużych ilościach [28]. w opisie ziem polskich z połowy wieku XVI, napisano:

?KRASNYSTAW miasto murowane nad stawem najwspanialszym położone, zamek na równinie murowany?

. Wielki staw zaznaczano na mapach Królestwa jeszcze w wieku XVIII [rys. 27.B], a i dziś nietrudno wskazać miejsce po owym stawie.

Wzniesienie zamku, spowodowało szybki rozwój osady przyrodowej. w osadzie koncentrowały się handel i rzemiosło, stając się źródłem zamożności mieszkańców. z czasem osada przekształciła się w miasto z własnym systemem obronnym. To dawało kupcom i rzemieślnikom poczucie bezpieczeństwa. Gród pełnił funkcje administracyjne i był elementem większego systemu obronnego. Był siedzibą starosty królewskiego z dworem i drużyną. w grodzie istniała drewniana cerkiew Świętej Paraskiewy, której obraz otoczony był przez miejscową ludność szczególną czcią. w tym czasie zapewne wzniesiono pierwszy drewniany kościół.

Królewska lokacja miasta

Król Władysław Jagiełło, doceniając znaczenie gospodarcze i strategiczne, podniósł Szczekarzew do rangi miasta. **1 marca 1394 roku** w Krakowie nadał mu magdeburskie prawa miejskie [8], lokując na 100 łanach frankońskich (4320 morgach = 2420 ha) [55]. Pierwszym wójtem, mianowanym przez króla, był Stanisław z Korzyc

(

Kozic)

(
wsi nad rzeką Sierotką, około 18 km na płd. wsch. od Lublina). w roku 1433 wprowadzono urząd starościński. Pierwszym starostą był prawdopodobnie Jan (Hryćko) Kierdej z Pomorzan pochodzący ze spolonizowanej rodziny bojarskiej.

Konsekwencją przeniesienia Szczekarzewa na prawo niemieckie było wyłączenie: *Wójta, mieszczan, zagrodników, karczmarzy, przedmieszczan i innych mieszkańców rzeczonoego miasta?*

spod dotychczasowej administracyjnej i sądowniczej władzy urzędników państwowych, (czyli wojewodów, kasztelanów, sędziów, podsędków i ich urzędników) i podporządkowanie mieszczan wyłącznie władzy dziedzicznego wójta we wszystkich sprawach *Wielkich i małych, tj. kradzieży, zabójstwa, zranienia, pobicia, podpalenia i wszelkich innych?*

Miasto było lubiane przez króla Władysława, który dużo podróżując, bywał częstym gościem. Jan Długosz pod rokiem 1415 zapisał [9]: *król polski Władysław na uroczystość Nawiedzenia NMPanny przybył do Wilna, potem przez Grodek, Łuck, Sadowię, Włodzimierz, Lubomłę, Chełm, Krasnystaw i Żukowiec przybył do Sandomierza, gdzie obchodził święto Narodzenia N. Maryi?*

Zaś pod rokiem 1421

w Piątek po Popielcu, król polski Władysław wyjechałszy z Oran (Vorani) zwykłą drogą przez Dubicz, Grodno, Ratno, Tur, Lubomłę, Horodło, Chełm,

Krasnystaw

i inne, te same, co zwykle miejscowości, wrócił do Królestwa Polskiego?

(z Litwy)

Pod rokiem 1426:

Władysław król Polski po spędzeniu w Wilnie ze swą żoną królową Zofią uroczystości Bożego Narodzenia i po upływie pewnego czasu wobec tego, że zaraza ucichła, zamierzał przed zapustami wrócić z Litwy do Królestwa Polskiego. Zajęty polowaniem na niedźwiedzie w miejscu, które nosi nazwę Białowieża, przypadkiem złamał nogę. Udawszy się stąd do ziemi chełmskiej, spędził zapusty (1426.II.10) i okres czterdziestodniowego postu w Lubomli i

Krasnymstawie

, lecząc uszkodzoną kość. Po spędzeniu Wielkanocy (1426.III.31) w

Krasnymstawie

, w jej okolicy król polski Władysław ze zdrową już nogą udaje się statkami, Wisłą do ziemi Kujawskiej?

Inna wersja wydarzeń z roku 1426 była taka:

Roku 1424 i drugiego było wielkie powietrze w Polsce i w Litwie, tak, iż król z królową i

Witold w lesiech mieszkać musieli. a gdy się myślistwem bawił, padł pod nim koń, y złamał goleń, y aż kilka miesięcy w Krasnym Stawie na lekarstwie musiał mieszkać?

[373]. Pod rokiem 1431 zapisano:

?Król Władysław, zabawiwszy jakiś czas w ziemi chełmskiej, przez Włodzimierz, Horodło, Krasnystaw (1431.IX.13), Lublin. Bystrzyce, Szczebrzeszyn podążył w kierunku Lwowa i tam przez pewien czas stale przebywał. Przez

Krasnystaw

i Żuków wracał do Królestwa Polskiego?.

Za panowania króla Jagiełły zaczęła się upowszechniać nowa nazwa - Krasny Staw - Krasnostaw. Nazwę tę użyto zamiennie z nazwą Szczekarzew w roku 1439 w dokumentach Władysława III Warneńczyka, gdzie napisano:

?Krasnystaw, czyli Szczekarzew?

. Byłoby to, zatem pierwsze użycie nazwy w dokumencie królewskim.

Z końca XV wieku zachował się interesujący zapis związany ze Świętym Kazimierzem. *?W roku Pańskim 1484 sławny pan Kazimierz, drugi syn najjaśniejszego pana Kazimierza, króla Polski, w czwartek w stolicy Litwy zmarł był, młodzieniec znakomitego talentu, najuczciwszy, sprawiedliwości miłośnik. w czasie jego słabości, skoro nie dosyć sił nabrał, z powodu swojej miłości i dla swojego najjaśniejszego pana króla Polski pocieszenia, najuniżeńszy pan*

Jan Rzeszowski

, biskup krakowski, miasto

Krasnystaw

, które na osiem tysięcy liczono, votum uczynił i wolnym ogłosił, lecz potem żałował i aż do choroby bolał?

[181].

Dla ochrony przed najazdami tatarskimi, król Kazimierz Jagiellończyk, 1485.XII.31 na zimowe leża dla wojska wyznaczył: Bełz, Hrubieszów, Horodło, Grabowiec, Sokal, Lubaczów, Potylicz, Chełm i Krasnystaw. Spowodowało to wielkie obciążenie ekonomiczne tych ziem.

Krasnystaw w wiekach XIV i XV miał szerokie kontakty handlowe z całą Polską, czego świadectwem jest dokument Władysława Opolczyka (1377), ustanawiający w Bełzie skład soli, a także przywilej królewski z roku 1450: *?Król Kazimierz (Jagiellończyk), na prośbę królowej Zofii, matki swojej, kupcom i podróżnym traktem starożytnym z ziem Rusi przez Hrubieszów, Krasnystaw, Lublin, Kazimierz, Radom, ... prawa ich przez księcia Władysława (Opolczyka)*

nadane, zachowuje?

oraz postanowienie króla w sprawie pomiędzy Janem ze Szczekocin, wojewodą lubelskim, a mieszczanami krasnostawskimi

?na okoliczność zapłaty myta lubelskiego przez kupców krasnostawskich, którzy z pękami skór do Wrocławia, Poznania, Gniezna i Torunia przeciągają?

?W wieku XV miasto było ładnie zbudowane i grało ważną rolę gospodarczą i polityczną? [261].

Początek szkoły parafialnej (później przykatedralnej)

Początek działalności szkoły parafialnej w Krasnymstawie datuje się na rok 1407. a już w latach 1413-1430 w *Album studiosorum Akademii Krakowskiej* zapisało się z diecezji (chełmskiej)

kilku scholarzów, a mianowicie: dwóch z

Krasnego Stawu

, dwóch z Rubieszowa (1419 i 1430), jeden z Rudnika (1427), jeden z Suchego Dołu (1419), trzech z Wojsławic (1414) i jeden z Sczebrzesina (1413). z Chełmu wyruszyło czterech scholarzów: po jednym w r. 1445-6 i 1500-1, a dwóch w r. 1501. z Rubieszowa sześciu uczniów przybyło do Krakowa. Turobin i stąd różnemi czasy wyjeżdżała młodzież na wyższe studia, np. do Krakowa. Krasny Staw stał się stolicą biskupstwa od r. 1490 i wysłał odtąd stosunkowo dużo scholarzów na studia wyższe do Krakowa?

. Znakomicie świadczy to o poziomie nauczania krasnostawskiej szkoły parafialnej (a później przykatedralnej), a także o sile charakteru ludzi, o ich potrzebie i woli zdobywania wiedzy. To czyn godny podziwu. w tabeli pokazano liczbę Krasnostawian studiujących w Krakowie w wieku XV i na początku XVI [196].

Poniżej przytoczono liczbę oraz nazwiska pierwszych krasnostawskich studentów [336,351].

Rok

1418

1420

1455

1467

1487

1488

1490

Ilość

1

1

1

2

1

1

2

--	--	--	--	--	--	--	--

Rok

1493

1497

1498

1502

1504

1507

1509

Ilość

1

1

1

1

1

2

1

- 1418 r. Thomas de Crasnistaw.
- 1420 r. Martinus Nicolai de Crasnistaw.
- Joh. de Crasnystaff (1488), Nicol. de Crasnistaw (1507).
- W czasie późniejszym: Johannes Martini (1518), Thomas (1536 zmarł w Krakowie na zarazę), Valentinus a Crasnystaw (1537), Stan. Crasnostaviensis, Stanislaus Petri, Matias, Sebastianus Nicolai Chodoriski, Stanislaus Andreae, Andreas Johannis.

Szkoła katedralna w Krasnymstawie była w wieku XVI głównym ośrodkiem oświaty w Ziemi Chełmskiej. z lat 1554-1557 pochodzi zezwolenie królewskie na zakup domów na fundację dla biednych scholarzów szkoły katedralnej. w połowie wieku XVI nauczycielem Jana Zamoyskiego był Wojciech Ostrowski, *ślawny nauczyciel, człowiek bardzo wykształcony, rektor szkoły w Krasnymstawie, kolonii Akademii Krakowskiej?*

[419]. w szkole tej uczył się także Jakub Uchański, późniejszy biskup chełmski i prymas Polski.

Śmierć Kazimierza księcia Mazowieckiego roku 1446

?Roku 1446 Dnia czternastego miesiąca Września, Kazimierz książę Mazowiecki i pan ziemi Belzkiej, jadąc z Mazowsza przez miasto Krasnystaw do Bełza, niedaleko wsi Miczyzna

(Miczin), dotknięty zarazą morową, która powszechnie wówczas panowała, umarł, i w kościele Płockim pochowany został, nie zostawiwszy żadnego potomstwa i, żony swojej Jadwigi, którą był w tymże roku, w Niedzielę dnia dwudziestego szóstego Czerwca zaślubił. Błogosławił temu małżeństwu Jan biskup Chełmski, a gody weselne odprawiono zwykłym obyczajem w Turobinie? [9].

Wielkie najazdy tatarskie w końcu XV wieku

W końcu XV wzrosła aktywność tatarska na wschodzie Polski. ?Roku 1489 Król Kazimierz usłyszawszy, iż Tatarzy w wielkiem woysku Ruskie y Podolskie ziemie srogo woowali, wyprawił przeciw nim Jana Albrychta Syna swojego ... a było z nim konnego ludu piętnaście tysięcy, ? z wielką śmiałością uderzyli nasi, y na głowę Poganów porazili, y łupy y więźniów odbili? [301].

Wiek zakończył się wielkim najazdem tatarskim na ziemie wschodnie. Pozostały po nim liczne opisy. ?W roku 1500 Mengli?Girej, chan krymski, rozpoczął wojnę z Aleksandrem, jako sprzymierzeniec Iwana III, w księcia moskiewskiego, a potem na własną rękę. Żądał od Aleksandra corocznej daniny z 13-tu naddnieprzańskich miast litewskich, ziemie zaś polskie najechał, nie wystawiając żadnych - pozornych chociażby - pretensyj. Achmed?Girej, syn jego, rozpuszczał zagony pod Braclawiem, Chmielnikiem, Wiśniowcem, Włodzimierzem Wołyńskim, Bełzem, Hrubieszowem, **Krasnym Stawem**, Lublinem - w lipcu; potem powtórnie, we wrześniu, spustoszył okolice Brześcia Litewskiego i Zawichostu nad Wisłą. Jasyru zabrano z 50.000 głów. Jan Olbracht nie zdążył dogonić lotnych rabusiów, chociaż wyjeżdżał z Krakowa na Ruś; Aleksander dosiadał też konia, ale przeciwko wojskom moskiewskim, które zabierały mu grody od wschodniej granicy; co gorsza, nie potrafił wesprzeć posiłkami sprzymierzeńców swoich, hanów zawołańskich, którzy ze stutysięczną hordą przykoczowali do tejże granicy? [144].

?Tatarzy w końcu Lipca koło Bełza, Turobina, Kraśnika, Lublina i Krasnostawu aż pod Wisłę swoim obyczajem kraj napadli, bezkarnie pustoszyli i wyludniali, a nieprzystając na tem, znowu w miesiącu Wrześniu - po województwie ruskiem około Łańcuta, Leżajska, po sandomirskim około Zawichostu, Opatowa, a zarazem i na Litwie południowej aż pod Brześć litewski w srogi sposób dokazywali. ?Okolo 1500.VI.08 Tatarzy wtargnęli do Królestwa Polskiego i pustoszyli okolo Lublina, Turobina, Bełza, Krasnegostawu i innych miejsc? ?Wkrótce potem, 1500.VII.22, Tatarzy niespodziewanie powtórnie i jeszcze straszniej pustoszyli ziemie: ruską, litewską, sandomierską i lubelską: Urzędów, Łańcut, Krasnystaw, Zawichost, wokoło Opatowa, Lublina i Brześcia Litewskiego? [300].

?Też jesieni (roku 1500), z naprawy Wielkiego Księstwa Moskiewskiego Mindykirej Car Prekopski posłał syna swego Achinatkireja Sołtana z innymi synami swoymi y z mnóstwem Tatar z Polskie i Litewskie Państwa, którzy zawoyowali ziemię Wołyńską, Podlaską y Polską y spalili miasto Włodzimierz, Brześć spustoszyli w Polsce też okolo Bełza, Kraśnika, Turobina, Krasnegostawu, Lublina, Urzędowa aż do Rzeki Wisły burzyli. Przeciw którym zebrał się

Albryecht Król, ale gdy nie mógł Pogan dogonić, wrócił się do Krakowa. Ci Tatarowie rychło po tym złożywszy łupy w Prekopie, Miesiąca Września wrócili w też Kraie, gdzie Ruskie strony na południe leżące, y część Litwy z naprawy Moskiewskiego zwoiowali, w Polszcze też koło Łańcuta, Leżajska, Zawichosta przebywszy Wisłę od Opatowa aż do Brześcia Litewskiego nazad ciągnąc wszystkie wołości splundrowali?

[301,302].

?Starców i dzieci w pień wyrzynając, lud roboczy uwlekając w niewolę, pałac niemiłosiernie domówstwa?

[371].

?Król Albert (Jan Olbracht), Tatarom nieprzyjazny, w piątek, jedenastego czerwca przed dwudziestą pierwszą godziną z wojskiem wyruszył, nic godnego wspomnienia nie uczyniwszy. Zatem w środę, 22 lipca, w dzień Marii Magdaleny, do Krakowa powrócił. Przybył do niego legat papieża Aleksandra VI, Kacper, biskup Callieński. Zaczem jubileusz krucjaty przeciw poganom, w niedzielę na 30 sierpnia przypadającą, w Krakowie od kościoła Św. Marii procesją przechodząc, za królem Alberetem podążając, publicznie ogłosił, a wnet Tatarzy po raz wtóry wpadli i Ruś, Litwę, Ziemie Sandomierską, Mazowiecką i Lubelską, Urzędów, Łańcut, Leżajsk, Krasnystaw, Zawichost, okolice Opatowa, okolice Lublina po Brześć Litewski, a także z nimi sąsiadujące straszliwie spustoszyli. i złupiwszy, wszystkich możliwych, nieszczęśliwych, śpiących, żadnej obrony nie przeciwstawiających, wolno odstąpili. Którzy to panowie Piotr Myszkowski, wojewoda sieradzki i starosta lwowski, Mikołaj Kamieniecki, wojewoda sandomierski i starosta krakowski, przejściu Tatarów stawili opór i drogę zastawili, a inni możni, którzy na rozkaz licznie przybyli, bojaźliwi na Tatarów nie wyskoczyli?

[279.A].

?Tatarowie z mocą wielką przysli do Ruskich krain. Wielkie szkody czynili, wybrali i popalili ziemię Sandomierską i Lubelską, około też Urzędowa, Leżajska, Łańcuta, Jarosławia, Krasnegostawu aż do Brześcia Litewskiego wszędzie zwoiowali i wielkie korzyści wywiedli?

[308.A].

?Zaprawdę, Tatarzy w porze żniw plonów zimowych, z ogromną gwałtownością przez Wołyń, Ruś i Polskę, okolice Bełza, Krasnegostawu, Turbina, Kraśnika i Lublina, aż do Wisły, nieludzko wszystko spustoszyli, czym król był wstrząśnięty?

[302].

Wydarzenia te odnotował także latopis ruski tymi słowami: *?w Lechickiej ziemi Tatarzy wzięli miasto Rubieszów, i spalili, miasto Bełz, i Lwów, Chełm i Lublin i Krasny Staw, a od mieszkańców okup wzięli?* [218] i

autor Latopisu Mołdawskiego:

?za Olbrachta, króla polskiego, w roku 1500, Tatarzy najechali Wołyń w Ziemi Ruskiej: Bełz, Krasnystaw, Turobin, też Lublin i Kraśnik, do Wisły?

[248].

?Roku 1503 Tatarzy Prekopscy, Podole, Ruskie y Sędomirskie kraie zwoiowawszy, splundrowali też Rzeszów, Jarosław, Radzimin y Bełz, a przeprawiwszy się przez Wisłę,

Opatów, Lagów y Kumowo Miasta Zburzyli y spalili?
[301].